

REPUBLIKA HRVATSKA
VISOKI UPRAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B
Frankopanska 16

Poslovni broj: Usoz-322/13-5

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A

Visoki upravni sud Republike Hrvatske u vijeću sastavljenom od sudaca toga suda mr. sc. Mirjane Juričić, predsjednice vijeća, Jasminke Jenjić, Blanše Turić, Sanje Štefan i Borisa Markovića, članova vijeća, uz sudjelovanje više sudske savjetnice Tatjane Ilić, zapisničarke, u postupku ocjene zakonitosti općeg akta pokrenutog po službenoj dužnosti na temelju obavijesti J. K. iz L., na sjednici dana 30. lipnja 2015. godine

p r e s u d i o j e

I. Ukida se u članku 4. točka 4.6. Odluke o načinu kontrole plaćanja mjesečne pristojbe od 24. siječnja 2012. koja glasi: : *Obveznik plaćanja mjesečne pristojbe, neovisno o tome je li ili nije evidentiran kao obveznik, dužan je na svakodobni bilo pisani bilo usmeni zahtjev ovlaštene osobe HRT-a omogućiti ovlaštenoj osobi HRT-a uvid u činjenicu vlasništva, odnosno, posjeda svih Prijamnika koje posjeduje, te je u slučaju vlasništva, odnosno, posjeda Prijamnika dužan predložiti dokaz o datumu nabave Prijamnika, odnosno, datumu registracije motornog vozila koji ima ugrađen Prijamnik.*

II. Ukida se u članku 4. točka 4.7. Odluke o načinu kontrole plaćanja mjesečne pristojbe od 24. siječnja 2012. koja glasi: *Obveznik plaćanja mjesečne pristojbe, neovisno je li ili nije evidentiran kao obveznik, dužan je na svakodobni bilo pisani bilo usmeni zahtjev ovlaštene osobe HRT-a omogućiti ovlaštenoj osobi HRT-a uvid u činjenicu korištenja objavljenog Prijamnika.*

III. Ova će se presuda objaviti u „Narodnim novinama“.

Obrazloženje

1. J. K. iz L. podnio je dana 12. kolovoza 2013. godine zahtjev za ocjenu zakonitosti Odluke o načinu objave prijamnika i Odluke o načinu kontrole plaćanja mjesečne pretplate, koje je 24. siječnja 2012. godine donijela Uprava Hrvatske radiotelevizije (HRT). Osporena je i zakonitost obrasca pod nazivom „Zahtjev za objavu RTV prijamnika“.

S obzirom da su istim zahtjevom obuhvaćene dvije zasebne Odluke, odlučivanje o njihovoj zakonitosti razdvojeno je pa će se Odluka o načinu objave prijamnika razmatrati pod brojem: Usoz-

321/13, a Odluka o načinu kontrole plaćanja mjesečne pristojbe pod brojem: Usoz-322/13.

2. U zahtjevu se u bitnom prigovara nezakonitosti dijelova Odluke o načinu kontrole plaćanja mjesečne pristojbe u kojima je donositelju dana ovlast svakodobne kontrole korištenja rtv prijammika.

Podnositelj se poziva na odredbe Ustava RH o nepovredivosti doma i ograničenjima pretrage doma, pa ističe da Zakonom o Hrvatskoj radioteleviziji takva mogućnost nije predviđena, radi čega smatra takve odredbe Odluke neustavnima i nezakonitima

3. Zahtjev je dostavljen na očitovanje Hrvatskoj radioteleviziji kao donositelju osporenog akta, koja se s prijedlogom nije složila. U čitovanju se navodi da je Hrvatska radiotelevizija tijelo javne vlasti, te ima pravo donositi opće akte, u kakve spada i predmetna Odluka, koja je donesena u skladu sa Zakonom i obvezama koje je HRT kao javni medijski servis preuzeo u osiguravanju izvršenja programskih obaveza, donijela ju je ovlaštena osoba i propisno je objavljena. Stoga HRT u sadržaju predmetne Odluke ne nalazi ništa sporno, te će sukladno svojim ovlastima i dužnostima, istu nastaviti provoditi na način kako je to tim općim aktom određeno.

4. Prema članku 3. stavku 2. Zakona o upravnim sporovima („Narodne novine“, br. 20/10, 143/12 i 152/14, dalje: ZUS), predmet upravnog spora je i ocjena zakonitosti općeg akta jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe koja ima javnu ovlast i pravne osobe koja obavlja javnu službu.

Prema članku 83. stavku 1. ZUS-a, postupak ocjene zakonitosti općeg akta Visoki upravni sud pokreće na zahtjev fizičke ili pravne osobe ili skupina osoba povezanih zajedničkim interesom ako je pojedinačnom odlukom javnopravnog tijela koja se temelji na općem aktu došlo do povrede njihova prava ili pravnog interesa. Zahtjev se podnosi u roku od 30 dana od dostave odluke.

Visoki upravni sud RH može postupak ocjene zakonitosti općeg akta pokrenuti i na temelju obavijesti građana (članak 83. stavak 2. ZUS-a).

Kako zahtjev podnositelja J. K. iz L. ne udovoljava zakonom propisanim pretpostavkama za pokretanje postupka po zahtjevu fizičke osobe, a sud smatra da ovaj predmet ima šire značenje koje prelazi okvire pojedinačnog slučaja, to je postupak proveo po službenoj dužnosti.

Visoki upravni sud RH smatra da Odluka HRT-a o načinu kontrole plaćanja mjesečne pristojbe od 24. siječnja 2012. u osporenim dijelovima nije suglasna sa zakonom.

5. Osporena Odluka o načinu kontrole plaćanja mjesečne pristojbe po pravnoj naravi je opći akt tj. općenormativni i pravno obvezujući akt kojeg donose tijela s javnim ovlastima radi uređenja pojedinih pitanja, izvršenja ili provedbe zakona, odnosno provedbe drugog propisa više pravne snage, koji uređuje odnose na općenit način te djeluje prema svima koji se nađu u pravnoj situaciji da se taj akt na njih ima primijeniti.

Temeljni zahtjevi koje opći akt mora ispuniti jesu da je pravna osnova njegova donošenja propisana zakonom, da ga je donijelo zakonom ovlašteno tijelo te da svojim sadržajem ne izlazi iz zakonom dopuštenog okvira.

6. Predmetnu Odluku donijela je Uprava Hrvatske radio televizije na temelju odredbi članka 36. stavka 1., članka 21. stavka 2. i članka 49. stavka 1. Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji („Narodne novine“, br. 137/10), te članka 17. stavka 1. točke 18., članka 49. stavka 1. i članka 60. stavka 1. Statuta Hrvatske radiotelevizije („Narodne novine“, br. 56/11). Objavljena je na oglasnoj

ploči HRT-a dana 7. veljače 2012., kada je i stupila na snagu.

Za ocjenu zakonitosti u konkretnom slučaju mjerodavne su odredbe članka 34. stavka 1., članka 36. stavka 1. Zakona o hrvatskoj radioteleviziji, te odredba članka 17. stavka 1. točke 18. Statuta Hrvatske radiotelevizije.

Odredba članka 34. stavka 1. Zakona glasi: *Svatko tko ima u vlasništvu ili posjedu radijski i televizijski prijamnik odnosno drugi uređaj za prijam radijskog ili audiovizualnog programa (u daljnjem tekstu: prijamnik) na području Republike Hrvatske koje je pokriveno prijenosnim signalom dužan je HRT-u plaćati mjesečnu pristojbu utvrđenu člankom 35. stavkom 2. ovoga Zakona, osim ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.*

Odredba članka 36. stavak 1. Zakona glasi: *Osoba iz članka 34. stavka 1. ovoga Zakona ne plaća mjesečnu pristojbu ako prijamnik objavi. Način objave prijavnika i kontrole plaćanja mjesečne pristojbe utvrđuje HRT svojom odlukom.*

Ovlast Uprave HRT-a da donosi opće akte HRT-a propisana je odredbom članka 17. stavka 1. točke 18. Statuta HRT-a („Narodne novine“, br. 56/11), važećeg u vrijeme donošenja osporene Odluke.

7. Dakle, nije sporno da je zakonodavac prepustio HRT-u da svojom odlukom propiše i način objave prijavnika i kontrole plaćanja mjesečne pristojbe, jer to izravno proizlazi iz odredbe članka 36. stavka 1. Zakona.

Međutim, ta ovlast nije neograničena i HRT ju ne smije zloupotrijebiti na način da izađe iz zadanog pravnog okvira i svojim aktom, koji donosi radi provedbe zakona, propiše prava i obveze za koje nema zakonsku ovlast, a koje normiranje bi bilo protivno drugim propisima više pravne snage ili kojim bi bila kršena neka druga ustavna i zakonska prava građana.

8. U postupku ocjene zakonitosti predmetne Odluke Visoki upravni sud RH utvrdio je da je Odluku donijelo nadležno tijelo HRT-a na temelju mjerodavnog zakona, međutim, propisujući način kontrole plaćanja, donositelj je prekoračio svoje zakonske ovlasti, pa je ocjena Suda da Odluka po svom sadržaju u osporenom dijelu nije suglasna zakonu.

Predmetnom se Odlukom uređuje način naplate i provođenja kontrole plaćanja mjesečne pristojbe za korištenje radijskih i televizijskih Prijavnika, odnosno, drugih uređaja za prijam radijskog ili audiovizualnog programa (članak 1.). Prema odredbi članka 4. točke 4.1. Odluke HRT ima pravo i obvezu obavljati kontrolu plaćanja mjesečne pristojbe od strane Obveznika plaćanja mjesečne pristojbe utvrđenih odredbama članka 34. Zakona o HRT-u.

Odredba članka 4. točke 4.6. Odluke u cijelosti glasi: *Obveznik plaćanja mjesečne pristojbe, neovisno o tome je li ili nije evidentiran kao obveznik, dužan je na svakodobni bilo pisani bilo usmeni zahtjev ovlaštene osobe HRT-a omogućiti ovlaštenoj osobi HRT-a uvid u činjenicu vlasništva, odnosno, posjeda svih Prijavnika koje posjeduje, te je u slučaju vlasništva, odnosno, posjeda Prijavnika dužan predložiti dokaz o datumu nabave Prijavnika, odnosno, datumu registracije motornog vozila koji ima ugrađen Prijamnik.*

Odredba članka 4. točke 4.7. u cijelosti glasi: *Obveznik plaćanja mjesečne pristojbe,*

neovisno je li ili nije evidentiran kao obveznik, dužan je na svakodobni bilo pisani bilo usmeni zahtjev ovlaštene osobe HRT-a omogućiti ovlaštenoj osobi HRT-a uvid u činjenicu korištenja objavljenog Prijamnika.

9. Prema ocjeni Visokog upravnog suda RH nezakonitost i u odnosu na točku 4.6. i u odnosu na točku 4.7. Odluke postoji zbog propisivanja mogućnosti svakodobne kontrole posjeda i/ili vlasništva prijamnika.

Izričaj navedenih odredbi dopušta interpretaciju da bi ovlaštena osoba HRT-a mogla bez ikakvih ograničenja ulaziti u domove građana radi utvrđivanja činjenica posjeda i/ili vlasništva prijamnika, dakle, propisati prava i obveze za koje nema zakonske ovlasti, a koje normiranje bi bilo protivno drugim propisima više pravne snage ili kojim bi bila kršena neka druga ustavna i zakonska prava.

10. Prema mišljenju Visokog upravnog suda RH, ovlast HRT-a na uređenje kontrole plaćanja mjesečne pristojbe podrazumijeva propisivanje načina provedbe te kontrole, koja, međutim, ne smije biti takva da prekomjerno oduzima ili ograničava druga prava obveznika pristojbe (primjerice: prava na privatnost, prava na nepovredivost doma), pri čemu se treba imati u vidu da načelo zakonitosti nalaže da svako postupanje javnopravnog tijela radi provedbe zakona ili drugog propisa bude u granicama zakona.

Iz navedenih razloga nisu prihvatljive odredbe članka 4. predmetne Odluke prema kojima je obveznik pristojbe dužan na svakodobni usmeni zahtjev ovlaštene osobe HRT-a omogućiti toj osobi uvid u činjenicu vlasništva ili posjeda prijamnika, odnosno korištenja objavljenog prijamnika.

11. Slijedom navedenog, Visoki upravni sud RH je temeljem odredbe članka 86. stavka 3. ZUS-a presudio kao u izreci.

Sukladno odredbi članka 86. stavka 4. ZUS-a, ukinute odredbe Odluke o kontroli plaćanja mjesečne pristojbe prestaju važiti danom objave ove presude u Narodnim novinama.

U Zagrebu, 30. lipnja 2015.

Predsjednica vijeća
mr. sc. Mirjana Juričić, v.r.